

POMOCNICE LÍZA

Matouš byl od malička jiný než ostatní děti. Znalost písmenek předstihla dovednost chodit bez plínky, hrál si jinak, často sám, monotónně si jezdil s autíčky, nesnášel a stále nesnáší ironii. Nevěděla jsem, zda to je tím, že je extrémně nedonošený, nebo odlišností jeho osobnosti. V šesti letech mu byl diagnostikován Aspergerův syndrom (pasivní forma), a mně jako mamince se tak trochu ulevilo. Jeho odlišnost získala jméno a já získala nový náhled na jeho výchovu.

Text: Markéta Literová

Kdo z vás už jste někdy s tímto syndromem přišel do styku, víte, že největší slabinou „aspiků“ je komunikace – sociální kontakt. Děti ve školce ho prostě neměly v oblíbě. Na jejich přirozené neverbální výzvy nereagoval, bavil se o komplikovaných věcech, kterým nerozuměl, poučoval je, neudržel s nimi oční kontakt, málo se usmíval. Školka byla kvalitní, paní učitelka úžasná a já někdy smutná. V šatně, když jsem si Matouše vyzvedávala, jsem se setkala s reakcemi dětí, které mě utrzovaly v tom, že to Máta nebude mít jednoduché a že vlastně nevím, jak mu opravdu pomoci, trénink sociálních dovedností nebyl dostačující.

Líza hraje divadlo

Všimla jsem si, že podobně divně jako na Matouše se dívají děti i na mě, musím být pře-

ce také divná, když mám divného syna. V ten moment se zrodil nápad.

Následovalo září se vstupem do školy. Matouš nastoupil do 1.A a mě napadlo, že nechám jeho spolužáky poznat i mě. Třeba jim tím pomůžu vidět jinak i Matouše. Ač povoláním učitelka, ten školní rok jsem neučila. Měla jsem čas na to, vymyslet „něco pořádného“... a tak se narodila Líza, panenka jako živá, nová spolužačka, která by ráda chodila taky do 1.A, ale má na to moc málo času, protože musí většinu času hrát divadlo.

Začala jsem s Lízou jednou za čas třídu navštěvovat vždy na půl hodiny a s paní učitelkou dopředu dohadovala, na jaké téma by se má návštěva hodila zaměřit. A tak Líza jednou povídala o svatém Václavu, jednou hrála s dětmi Vánoční příběh,

jiný jí děti učily počítat a předváděly, jak už čtou, nechýběly pokusy a zkoumání přístrojů, výroba dobrůtek na vánoční strom pro zvířátka, dětský den se soutěžemi.

Když se Líze nedařilo, děti jí povzbuzovaly, uťušovaly, chlácholily, nosily dárky. Líza dětem vnukávala nové nápady – společně napsaly do jiné první třídy v Ústí nad Orlicí o tom, že jsou z Nymburka a že je zajímá, jak se žije dětem v horách. To bylo radosti, když přišla odpověď. Líza povídala příběhy, pohádky a někdy umožnila dětem, aby hrály ony samy – divadlo, pantomimu, samy s Lízou vymýšlely společnou pohádku.

Líza má duši

Děti si Lízou snadno oblíbily. Byla pro ně tou imaginární spolužačkou, kamarádkou, pro některé nejvíc maňáskem, který má duši, pro někoho možná jen symbolem té části školy, která je baví a v níž bude legrace, protože Líza je popleta. Bavilo mě, že mi děti říkaly Lízo. Neopravovala jsem je a tiše se radovala z toho, že Máta má maminku Lízou, která je oblíbeným maňáskem – jisté body pro něj.

Pro mě bylo přínosem i to, že jsem měla více poznat Matoušovy spolužáky.

Líza nejednou zafungovala doslova terapeuticky. Děti měly tu potřebu Líze na chodbě povědět, kdo Matoušovi ubližoval nebo co se mu povedlo. Vyprávěly Líze kromě svých starostí a radostí i o podnicích nespravedlivém zásahu paní vychovatelky vůči Matoušovi a mně najednou došlo, že má Máta ve třídě skvělé spojení. Nerozumějí mu, ale mají ho rádi. Je přece jejich a patří k Líze. Povedlo se!

Matouš to samozřejmě stále nemá mezi dětmi jednoduché. Není tou kladnou hvězdou kolektivu ani vyhledávaným partákem, ale je prostě jejich. Pro děti není snadné si najít cestu k odlišným vrstevníkům a já se raduji, že jsem jim v tom trochu pomohla. Ono to je samozřejmě důležité nejen pro Matouše, ale možná ještě víc pro ně.

Můj experiment se mohl uskutečnit díky osvěcené paní učitelce Branislavě Batalové, která mi vstupy s Lízou umožnila, sama třídu dobře směřuje ve vzájemných vztazích, dobře učí a má děti ráda. Jsem a budu jí za to moc vděčná.

Návštěvy s Lízou trvaly dva a půl roku. Od ledna jsem nastoupila do práce, která mě baví, ale jestli je něco, po čem se mi stýská, tak je to hraní s Lízou. Možná, že ji zítřka vezmu do práce...

Autorka je v současnosti ředitelkou občanského sdružení Step by Step Česká republika, které kromě jiného implementuje inovativní vzdělávací program Začít spolu.

ŽÁCI Z MĚLNÍKA SE STARAJÍ O MEDIALIZACI CHEMIE A FYZIKY

Zajímavé pokusy v laboroři, práce s kamerou, fotoaparát a diktafonem, atraktivní přírodovědné exkurze, animování filmů podle vlastních scénářů, žáci v roli pozorovatelů, reportérů a žurnalistů, spolupráce s VŠCHT, tvorba pracovních materiálů pro chemické pokusy, propojení humanitních témat s přírodovědnými, zbrusu nová chemická laboratoř. To vše je společně unikátnímu grantovému projektu, který v říjnu 2011 odstartoval na ZŠ Jungmannovy sady Mělník.

Iniciátorkou celé akce je Miroslava Bělochová, vyučující fyziky a chemie, která tímto projektem reaguje na problémy, s nimiž se ve své pedagogické praxi musela potýkat – malá atraktivita přírodovědných předmětů mezi žáky, nevyhovující kapacita a vybavení staré laboratoře a nedostatek učebních osnov pro laboratorní cvičení.

Atraktivní chemie s mediální výchovou

Předně chce tedy projekt zvýšit atraktivitu přírodovědných předmětů, zvláště chemie a fyziky, mezi žáky 8. a 9. tříd díky volitelnému předmětu laboratorní cvičení z fyziky a chemie, a motivovat je tak k dalšímu studiu právě těchto oborů na středních a vysokých školách. Projekt chce také podat pomocnou ruku ostatním učitelům uvedených předmětů na základních i středních školách. V současnosti totiž neexistuje ucelený souhrn učebních osnov pro laboratorní cvičení. Díky projektu vznikne dvacet pracovních listů pro experimenty v laboratoři včetně metodické podpory, která budou

k dispozici pedagogům z jiných škol. A dalším důležitým cílem je přestavba stávající chemické laboratoře na moderní, která bude vyhovovat atraktivnímu vyučování chemie po všech stránkách.

Žáci píšou a natáčejí videa

Učitelka fyziky a chemie v projektu spolupracuje s Martinou Čáslavovou, vyučující informatiky a mediální výchovy, která projekt rozšířila o humanitní náboj, a dodala tak celé akci další rozměr. Došlo totiž k vytvoření nového volitelného předmětu mediální výchova, jehož obsahem je za pomoci počítačové techniky získávat a zpracovávat informace o určitém problému či projektu. Kromě úkolu informovat okolí má předmět pobavit a poučit jak v oblasti kulturní, tak i sociální. Žáci „mediálky“ jsou schopni pomocí dostupných informačních technologií zpracovat, sestříhat, ozvučit, zformátovat a uložit textový i obrazový materiál nasbíraný k da-

nému tématu z přírodních věd. Obsahem předmětu je i zpracování článků do tisku, propagace a reklama projektu. Nedílnou součástí je i sociální komunikace žáků s okolím, prostřednictvím rozhovorů a reportáží. O všech aktivitách informují žáci na stránkách projektu www.medializacejungsady.estranky.cz.

Vyučující českého jazyka Alena Horňáková bdí nad výrazovými prostředky, obsahem a pravopisnou „džunglí“ všech textových výstupů z projektu. Odborně provází žáky oblastmi rétoriky a stylistiky.

Spolupráce s umělci a exkurze

Důležitou náplní je právě spolupráce se spolužáky z přírodních věd. Žáci předmětu mediální výchova totiž vytvářejí pět výukových filmů o chemických experimentech, jejichž aktéry jsou jejich spolužáci z laboratorních cvičení. Velmi zábavnými, zároveň také poučnými a přínosnými se ukázaly být třídní animace s lektory z uměleckopřemyslové školy v Praze, se kterými naše škola již několik let spolupracuje. Za jejich pomoci žáci natočili krátké animované „předfilmy“ k výukovým filmům. Projekt se tedy snaží propojit čisté technické cvičení z chemie s humanitně orientovanou mediální výchovou.

Doprovodnými akcemi celého ročního projektu jsou projektové dny v podobě přírodovědných exkurzí s atraktivním programem. Exkurze na téma Energie žáků-chemiky i žáky-reportéry zavedla do jižních Čech, kde jim podívala chod vodní elektrárny Lipno a jaderné elektrárny Temelín. Exkurze na téma Suroviny se konala v lákových solných dolech v rakouském Hallstattu, grafitového dolu v Českém Krumlově a do Hornického muzea v Příbrami.

Celý projekt se těší velkému zájmu všech zúčastněných žáků. Atraktivitu ještě umocnilo studentní mediální týmu se svým programem Hodiny moderní chemie. Zajímavé pokusy s tekutým dusíkem, suchým ledem či výroba zmrzliny žáky oslovily natolik, že ani po třech hodinách nechtěli program ukončit.

Sešla se skupina nadšených pedagogů a správně motivovaných žáků, a je radost na tomto projektu pracovat. Pokud vás náš projekt Mediálizace přírodních věd na ZŠ Jungmannovy sady Mělník oslovil a chcete se dozvědět více, kontaktujte nás na adrese školy www.zsjungsady.cz.

Alena Horňáková,
ZŠ Jungmannovy sady Mělník